

پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات

الهام شمس الدین^۱

چکیده

احترام احساس ارزش و اعتبار برای کسی است که خود فرد آن را به دست می آورد احترام به والدین از مهم ترین آموزه های اخلاقی است و از اثر بخش ترین عبادت در کسب رضای خداوند است. والدین مجرای فیض الهی هستند خلقت مادی انسان از طریق آن ها صورت می گیرد و خداوند ارزش ویژه ای برای آن ها قائل شده است بی احترامی به آن ها پیامدهای متعدد و زیان باری را در پی دارد آشنایی با پیامدهای بی احترامی انسان را بیدار می کند که مواظب این دو گوهر ارزشمند باشد و آینده و آخرت خود را تباه نکند. در این مقاله به برخی از پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره شده است. روش اتخاذی در این مقاله با توجه به این که اسناد در کتابخانه موجود می باشد، روش کتاب خوانی می باشد. پس از جمع آوری مطالب مربوط سر انجام این مقاله نهایی تدوین شده است و دست آوردهای حاصل از این مقاله پیامدهای بی احترامی به والدین مانند فقر و تهی دستی ، محروم ماندن از بهشت، جلوگیری از برآورده شدن حاجات و... می باشد.

کلید واژه ها: پیامد، حبط، لعن، والدین.

^۱ - سطح دو، مدرسه علمیه فاطمیه بردسیر، alhamshms2@gmail.com

مقدمه

پیامدهای بی احترامی به والدین یکی از مهم ترین مسئله های بشر محسوب می شود. پیامدهای بی احترامی؛ یعنی عاقبت که برای هر عمل خوبی که ما آن را کنار بگذاریم، پیامدهایی به دنبال دارد. بی احترامی در واقع یعنی توهین کردن ارزش انسان را پایین آوردن می باشد. پیامدهای بی احترامی متعدد هستند اما در این مقاله به چند مورد اشاره می شود و جزء علوم روانی محسوب می شود. عواطف انسانی و حق شناسی دو مسئله ارزشمند هستند که برای رعایت احترام به والدین کافی هستند. در اسلام برای احترام به والدین تأکید ویژه ای شده است. چون هم پای عاطفه در میان است هم عمل. از آن جا که در جامعه امروزی مشکل ها متعدد شده است و کمتر به پدر و مادر توجه می شود. لذا در این مقاله به پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره می شود. از قدیم تا به امروز احترام به والدین تحول تاریخی را در پی دارد. در قدیم نقش پدر نقش اساسی بود اما امروز دچار تغییر شده است. مثلاً محل کار کردن دور شده است و باید با عاطفه جبران شود که احترام گذاشتن در جامعه تاثیرات زیادی را در پی دارد.

از آن جا که دعای والدین و احترام به آن ها می تواند سرنوشت را تغییر دهد و امروز بی احترامی ها زیاد شده است، ضرورت ایجاد کرد به بررسی پیامدهای بی احترامی بپردازیم. در اسلام هم تأکید زیاد شده است. تحقیق هایی که در زمینه احترام به والدین نوشته شده است هر کدام یا به جایگاه والدین اشاره کرده یا به ضرورت احترام گذاشتن پرداخته اند. اما در این مقاله به پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره می شود.

روش مطالعه شده در این مقاله، تند خوانی و خلاصه نویسی در برگه های فیش می باشد. اگر به دیگران احترام گذاشتی متقابلاً احترام هم می بینی. اگر بی احترامی کنی بی احترامی می بینی و پیامدهایی هم به دنبال دارد. اگر احترام والدین حفظ نمودی یعنی خداوند را اکرام کردی.

همه ی ما می دانیم از هر دست بدهیم از همان دست می گیریم. اگر در احترام گذاشتن نهایت تلاش خود را کردیم در آینده هم نتیجه این اعمال را می بینیم. اگر بی احترامی کنیم با

پیامدهایی مواجه می‌شویم. با آشنا شدن به جایگاه والدین، من را به این واداشت که اگر بی احترامی کنیم چه می‌شود؟ که در این تحقیق به چند مورد از پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره می‌شود تا بیشتر به فکر باشیم.

مفهوم شناسی

پیامد؛ یعنی بازتاب، عکس العمل و واکنش.^۱

حبط؛ در لغت به معنی باطل شدن است^۲ و در اصطلاح از بین رفتن پاداش نیک به دنبال آن گناهی در پی آن عمل انجام گرفته است.^۳

لعن؛ را به معنای راندن و دور کردن همراه با ناراحتی دانستند. لعن از جانب خدا به معنای قطع رحمت و توفیق دنیوی و عذاب اخروی است. لعن از سوی انسان نوعی نفرین و بدخواهی برای دیگری است.^۴

والدین؛ یا زاد آوردن به معنای پدر و مادر است. همچنین به سرپرست فرزند یا فرزندان هم اطلاق دارد.^۵

1-www.vajehyab.com.

^۲ - راغب اصفهانی، مفردات فی غریب القرآن، ص ۱۰۶.

^۳ - سبحانی، الهیات، ص ۶۵۷.

^۴ - طریحی، مجمع البحرین، ص ۳۰۹.

5- www.vajehyab.com.

۱- پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات

احترام به پدر و مادر مهم ترین کاری است که انسان باید در زندگی خود آن را انجام دهد اگر انسان احترام به پدر و مادر خود را نگه ندارد روزی می رسد که آن ها دیگر نیستند و حسرت احترام گذاشتن به آن ها روی دلش سنگینی می کند مثلاً فرض کنید یک دانه کاشتید و هر روز به آن رسیدید و توقع دارید محصول خوبی از آن برداشت کنید. اما اگر لحظه ی آخر به ثمر نشیند خیلی ناراحت می شوید دقیقاً مثل محبت ها و کارهای پدر و مادر به ما. پدر و مادری که به فرش قانع شدند تا ما به عرش برسیم شاید از بی احترامی های ما عکس العملی نشان ندهند اگر بی حرمتی شود قلبی درون سینه دارند که می شکند اگر بشکند انگار شیشه ای عمر آن ها شکسته شده است پس اگر می خواهید اینجوری نشود احترام به آن ها را باید حفظ کنیم که حتی بی احترامی پیامد های را به دنبال دارد مانند فقر، قبول نشدن عبادت ها و... که در این مقاله به چند مورد از آن ها اشاره شده است پس باید در احترام به والدین نهایت تلاش خود را انجام دهیم.

۱-۱- فقر و تهی دستی

یکی از موضوعاتی که در همه جوامع در دوره های مختلف در میان مردم با دین های مختلف وجود داشته است فقر است. شرایط فعلی کشور ما هم به گونه ای است که این روزها بیش از همیشه فقر احساس می شود.^۱ مسئله فقر گاهی به معنای فقر اقتصادی است و گاهی به معنای دیگری مانند فقر فرهنگی، معنوی، علمی، اجتماعی، سیاسی و یا فقر در هر عرصه ای که انسان نسبت به آن نیاز دارد. انسان فقیر است اما نکته مورد اهمیت این است که عوامل زمینه ساز فقر باید شناخته شود روایتی از امام هادی علیه السلام داریم که ایشان فرمودند: عقوب موجب فقر و باعث ذلت است.^۲

با تامل در این روایت می توانیم به این نتیجه برسیم که بی احترامی به پدر و مادر می تواند باعث فقر ما شود. نکته جالب این است که نه تنها در این دنیا فقیر می شویم بلکه در آخرت

1 - payameno.com.

۲ - مجلسی، بهبودی، بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۸۴.

شامل بندگان صالح خداوند می شود چه خوب است ما در زمره این گروه قرار بگیریم در قرآن هم اشاره شده است که نباید با پدر و مادر بی احترامی کنیم و در یک شعر مشهور است که گفتند هر چی کنی به خود کنی یعنی اگر امروز ما احترام پدر و مادر را نگه داشتیم فردا فرزندان ما احترام ما را دارند و اگر پدر و مادر خود را آزار دهیم از رحمت خداوند دور می شویم و خسارات جبران ناپذیری بر زندگی دنیوی و اخروی ما وارد می شود ما باید همه جوهره از این دو نعمت الهی به خوبی مراقبت کنیم زمانی حسرت بی احترامی ها و بی محبتی ها را می فهمیم که این دو گوهر گران بها را از دست بدهیم پس باید در هر شرایطی هوای پدر و مادر خود را داشته باشیم.

۱-۷- پذیرفته نشدن نماز

نقش و اهمیت نماز در دین نشان دهنده عظمت و ریسمان استوار میان زمین و آسمان است نماز به تنهایی می تواند وسیله عروج گردد.

نماز می تواند سنگینی بقیه اعمال را نیز متحمل گردد نماز آداب و شرایط دارد مانند وضو گرفتن، طهارت و... نماز مقبول آن نمازی است که با خضوع و خشوع به جا آورده شود و آداب ظاهری و باطنی رعایت شود آن نمازی صحیحی که انسان به جا آورد موجب رفع تکلیف می شود و به سبب آن انسان در آخرت مورد باز خواست قرار نمی گیرد انسان اگر تمام این شرایط را رعایت کند اما اگر به والدین خود بی احترامی کند نمازش پذیرفته نیست در این زمینه روایتی از امام صادق علیه السلام داریم که ایشان فرمودند: کسی که نگاه غضب آلود به پدر و مادرش کند، هر چند آن ها به او ظلم کرده باشند، خداوند هیچ کدام از نماز هایش را قبول نمی کند.^۱

لذا انسان باید نگاه عمیقی به این روایت شریف داشته باشد و باید با خود فکر کند پدری که تمام تلاش خود را دارد برای این که خانواده اش در رفاه باشند و مادری که حاضر است از جان خود بگذرد برای آسایش فرزندانش. چطور دلش می آید به این دو فرشته آسمانی نگاه

۱ - کلینی، الکافی، ج ۴، ص ۶۵.

غضب آلود کند حتی روایت داریم از پیامبر اکرم صل الله علیه واله که فرمودند: نگاه دوستانه به پدر و مادر عبادت است^۱.

پس چطور انسان به راحتی مانع سعادت خود شود این در واقع ظلم به خودش است.

۸-۱- عواقب جنبی دیگر

تا اکنون چند مورد از پیامدهای بی احترامی به والدین را ذکر کردیم اکنون طبق حدیثی از امام رضا علیه السلام عواقب جنبی دیگری را ذکر می کنیم یکی از این عواقب نشناختن منزلت خداوند است اگر ما به منزلت خداوند شناختی نداشته باشیم عظمت بسیاری از پدیده ها را درک نخواهیم کرد و همچنین باعث می شود که جایگاه رفیع والدین را نشناسیم جایگاهی که در آیات و روایت به آن اشاره شده است زمینه بی احترامی را به وجود می آورد.

یکی دیگر از عواقب پرهیز نکردن از کفران نعمت است اگر ما کفر نعمت کنیم بسیاری از نعمت های را که در اختیار داریم از دست می دهیم پس چرا عاقل کند کاری که باز آرد پشیمانی مورد دیگر تعطیل شدن شکر گزاری می باشد اگر ما به والدین بی احترامی کنیم باعث می شود که دیگر شکر این نعمت عظیم را ندانیم و باعث کم شدن نسل و حتی قطع نسل می شود مسلم است اگر والدین برای ما دعا کنند خیلی از منافع نصیب ما می شود که همین اولاد دار شدن یکی از اون منافع به شمار می آید. همان طور که بیان کردیم یکی دیگر از پیامدهای بی احترامی به والدین قطع نسل است یعنی به طور کلی انسان بچه دار نشود و نسلش قطع شود و طبیعی است هر پدر و مادری آرزو دارند فرزند داشته باشند پس اگر نگاه عمیق کنیم متوجه می شویم که ضرر بی احترامی گریبان گیر خودمان می شود اگر حقوق والدین را نشناسیم دیگر فکر می کنیم آزادانه حق هر کاری را داریم ولی دین اسلام که دین کاملی است حق هر چیزی را مشخص کرده است پس باید به دنبال حقوق والدین باشیم یه جورایی در واقع به نفع ما می شود هرچه خوبی کنیم در آینده دور یا نزدیک ثمره اش را خواهیم دید.

باید با پدر و مادر خود مهربان باشیم و مهربان رفتار کنیم و هر روز به آن ها سر بزنیم اگر

۱ - مجلسی ، بحار الانوار ، ج ۷۴ ، ص ۴۵.

بخواهیم بی احترامی کنیم نه آن ها دل خوشی از دیدار ما دارند نه ما گرچه دل پدر و مادر
بزرگ است اما نباید سوء استفاده کنیم اگر احترام آن ها را نگه داشتیم آن ها هم رضایت دارند
و اگر آن ها رضایت داشته باشند خداوند هم رضایت دارد و اگر ما احترام والدین را نگه داشتیم
خب مسلماً مادر یا پدر در تربیت بیشتر فرزندان خود می کوشند و ذوق آن ها بیشتر می شود.

نتیجه گیری

پیامدهای بی احترامی به والدین ضررهای جبران ناپذیری را به دنبال دارد انسان باید هوشیار باشد و تمام حواس خود را به دست گیرد تا هم آخرت خود را بخرد و هم دنیای خود را. تمام فایده های احترام گذاشتن به والدین به خود ما بر می گردد در واقع نوعی احترام به خود ما محسوب می شود و زمینه ای سعادت را برای خود فراهم میکنیم با بررسی مطالعات پیشین و مطالعات فعلی در پی اثبات این هستیم که بی احترامی به والدین پیامدهای را به دنبال دارد که باید از آن ها آگاهی داشته باشیم. تحقیقات پیشین به جایگاه والدین و احترام به والدین اشاره دارند اما در این تحقیق به پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره می شود که با شناخت آن پیامدها باعث می شود حواس خود را جمع کنیم و به آن ها احترام بگذاریم. در این مقاله به چند مورد از پیامدهای بی احترامی به والدین در روایات اشاره شده است تا در این جامعه امروزی که غفلت ها از پدر و مادرها زیاد شده است کم شود و از بی احترامی دوری کنیم تا هم خدا از ما راضی باشد هم پدر و مادر و هم خود ما احساس آرامش داشته باشیم و به سعادت برسیم.

فهرست منابع

۱. بابویه قمی، محمد بن علی، **علل شرایع**، قم: مکتبه الداوری، ۳۱۱-۳۸۱ه.ق.
۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، **مفردات الفاظ القرآن**، دمشق: چاپ اول، ۱۴۱۲ ه.ق.
۳. سبحانی، جعفر، **الهیات**، قم: انتشارات اسلامی، ۱۴۱۵ ه.ق.
۴. _____، **مفردات فی غریب القرآن**، قم: انتشارات اسماعیلیان، ۱۳۶۵ ه.ش.
۵. طریحی، فخرالدین محمد، **مجمع البحرین**، نشر مرتضوی، تهران: چاپ سوم، ۱۳۷۵ ه.ش.
۶. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، ترجمه: مرتضوی، قم: دارالحديث، چاپ اول، ۱۴۲۹ ه.ق.
۷. کراجی، محمد بن علی، **کنز الفوائد**، قم: مؤسسه آل البيت علیه السلام، چاپ اول، ۱۴۱۰ه.ق.
۸. مجلسی، محمدباقر، بهبودی، محمد باقر. **بحارالانوار**، تهران: دارالکتب اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۷۵ ه.ش.
۹. محمدی ری شهری، محمد، **میزان الحکمه**، قم: دارالحديث، ۱۳۸۴ ه.ش.
۱۰. مازندرانی، محمد صالح بن احمد، **شرح الکافی**، ترجمه: ابوالحسن شعرانی، تهران: مکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۸۲ه.ق.

11. www.hawzah.net

12. www.payameno.com

13. www.vajehyab.com